

Basın Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/375)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2311, 6/1067

14 . IV . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

15 . VII . 1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununa bir madde eklenmesi hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 22 . III . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

5680 sayılı Basın Kanununun dördüncü maddesine göre, her mevkutenin yazı işlerini fiilen idare eden bir mesul müdürü bulunması ve beşinci maddesine göre de mesul müdürün Devlet memuru olmaması şarttır. Kanunda bu hususta başka bir hüküm mevcut olmadığı cihetle resmî daire ve müesseseler tarafından yayınlanmakta olan gazetelerle ilmî, hukuki ve edebî dergiler için hariçten birer mesul müdür tutulması icabeylemekte ve aksi takdirde bu gibi resmî gazete ve dergilerin yayınlanması mümkün bulunmamaktadır.

Bu gibi gazete ve dergilere hariçten birer mesul müdür tâyin edilmesi keyfiyetinin ise, malî imkân ve bütçe mülâhazalarından sarfınazar ne kadar mahzurlu olduğu izahtan vârestedir. Her hangi bir Bakanlık veya fakülte tarafından yayınlanmakta bulunan meslekî veya ilmî bir derginin bütün idare ve inisiyatifinin ayda muayyen bir miktar para ile tutulmuş hususî bir şahsa terk ve tevdi edilmesi terviç edilemez. Bunun içindir ki eski Matbuat Kanununun 65 nci maddesinde, Devlet daireleri ve müesseseleri tarafından yayınlanan resmî gazete ve dergilerin, basın yoluyla işlenen suçlara dair hükümlerle cevap ve düzeltme hakkına taallük eden hükümler müstesna olmak üzere Basın Kanununun diğer hükümlerine tâbî bulunmadığı açıklanmıştır. Bu husus her nedense 5680 sayılı Basın Kanununda nazara alınmamış ve ne maksatla alınmadığı hakkında bu kanunun gerekçesinde bir kayda da rastlanmamıştır. Bu sebepten dolayı Devlet daire ve müesseselerine ait dergilerin bir kısmı yayınlanamamak ve diğer bir kısmı ise takibata mâruz kalmak durumuna düşmüş bulunduğundan bu tasarı hazırlanmıştır.

Tasarıya göre, Devlet daire ve müesseseleri tarafından yayınlanan gazete ve dergiler, basın yoluyla işlenen suçlara dair olan hükümlerle cevap ve düzeltme hakkına taallük eden hükümler müstesna olmak üzere diğer kayıt ve şartlara tâbî bulunmayacak ve bu gazete ve dergilerle bir suç işlenmesi halinde bundan o gazete ve derginin doğrudan doğruya idaresinden mesul olanlarla suç mevzuu yazıyı yazan veya resmi yapan kimse mesul tutulacaktır.

Bu tasarinin kanuniyet kesbetmesi halinde tatbikatta hissedilmekte olan büyük müşküller giderilmiş ve kanunun bir boşluğu doldurulmuş olacaktır.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/375

Karar No. 48

19 . VI . 1952

Yüksek Başkanlığa

5680 sayılı Basın Kanununa bir madde eklenmesi hakkında olup Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve komisyonumuza havale buyurulan Hükümet tasarısı Başbakan Yardımcısının huzuriyle müzakere olundu.

Mevzuun 5680 sayılı Basın Kanununa göre matbuaların yazı işlerini fiilen idare edenlerin memur olamayacakları hükmü karşısında resmî daire ve müesseseler tarafından neşredilen mecmua ve gazeteler için hariçten bir mesul müdür bulmak mecburiyetinde kalınması dolayısıyla bu nevi matbuaları neşreden dairelerin, bu matbuaları yazı işlerini idare edenlerin neşriyatından mesul olmasına imkân vermek olduğu anlaşılmıştır. Bu itibarla tasarı hakkında Hükümetçe serdedilen mucip sebepler tamamen vârit ve yerinde görülmüştür. Ancak Basın Kanunu ile mevcut « Mesul müdürlük » müessesesine sadık kalması ve aynı zamanda yazı işlerini fiilen kimin idare ettiğinin alâkalılarca sarîh olarak bilinebilmesi için (mevkutenin üstüne bu kimse nin adı yazılır) fıkrasının ilâvesine karar verilerek ittifakla kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri Ko. Başkanı

Kırklareli

F. Üstün

Bu rapor Sözcüsü

İzmir

P. Arat

Aydın

N. Geveci

Çorum

Z. Ural

Kütahya

Y. Aysal

Samsun

M. Özkefeli

Balıkesir

S. Başkan

Çorum

B. Koldaş

Muğla

Y. Başer

Trabzon

Yazı işleri müdürlüğü müessesesinin sarîh olarak muhafazası yerinde olur.

H. Orhon

Van

İ. Akın

Başkan V.

Bursa

N. Yılmaz

Kâtip

Amasya

K. Eren

Balıkesir

M. Tunçay

İmzada bulunmadı

Çorum

S. Özer

Niğde

F. Ecer

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/375

Karar No. 10

16 . XII . 1952

Yüksek Başkanlığa

5680 sayılı Basın Kanununa bir madde eklenmesine dair olan kanun tasarısı Başkanlıkça komisyonumuza havale edilmiş olmakla Adalet Bakanlığı mümessilinin iştiraki ile görüşüldü.

Hükümet gerekçesinde zikredildiği ve Basın Kanununun 4 ve 5 nci maddelerinde kabul edildiği ve hile her mevkutenin bir mesul müdürün bulunması gerektiği gibi bunların memur olma-

ması dahi derpiş edilmiş bulunmaktadır. Bu durum karşısında resmî daire ve müesseselerce yayınlanmakta olan gazete, ilmi, edebî ve hukuki dergiler için hariçten birer mesul müdür tutulması icabeylemektedir. Bu şekil haricinde resmî gazete ve dergilerin yayınlanması mümkün olamamakta veya zorluk çekilmektedir.

Hariçten temin edilen mesul müdürün de resmî daire ve müessesenin yayınladığı gazete ve

dergilerin idaresi bakımından birçok mahzurları olduğu kabul edilmiş ve eski Matbuat Kanununun 65 nci maddesinde de bu yolda bir hüküm mevcut iken her nedense 5680 sayılı Kanuna böyle bir hüküm konulmamış ve konulmayışı sebebi de tasarının gerekçesinde yer almış bulunmaktadır.

Bu sebeptendir ki Devlet daire ve müesseseleri tarafından yayınlanan gazete ve dergiler, basın yoluyla işlenen suçlara dair olan hükümlerle cevap ve düzeltme hakkına taallük eden hükümler müstesna olmak üzere diğer kayıt ve şartlara tâbi bulunmayacak ve bu gazete ve dergilerle bir suç işlenmesi halinde bundan o gazete ve derginin doğrudan doğruya idaresinden mesul olanlarla suç mevzuu yazıyı yazan veya resmi yapan kimsenin mesul tutulacağı yolundaki mucip sebep komisyonumuzca da kabul edilmiş ve İçişleri Komisyonunca kabul edilen gerekçeye müsteniden mesul müdürlük müessesesine sadık kalmak ve aynı zamanda yazı işlerini fiilen idare edenin alâkalarıca sarih ola-

rak bilinmesini temin maksadı ile maddeye (mevkutenin üstüne bu kimsenin adı yazılır) fıkrasının ilâve edilmesi yolundaki fikir ve mütalâası komisyonumuzca da benimsenerek madde metni İçişleri Komisyonunda kabul edilen şekil dairesinde kabul edilmiş olmakla havalesi gereğince tasarı Yüksek Kamutaya arz edilmek üzere Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
İzmir	Manisa	Balıkesir
H. Ozyörük	Ş. Ergin	V. Asena
Ankara	Çanakkale	Çankırı
O. T. Iltekin	N. Kirişcioğlu	C. Boynuk
Çoruh	Edirne	Erzurum
M. Güney	M. Enginün	E. Karan
İstanbul	Keyseri	Konya
A. Moshos	Y. Z. Turgut	H. Aydınmer
Maraş	Siird	Tokad
M. Özsoy	Ş. Türkoğan	H. Ökeren
	Tokad	
	M. Onal	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

15 . 7 . 1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 15 . 7 . 1950 tarih ve 5680 sayılı Basın Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir :

EK MADDE 1. — Devlet daire ve müesseseleri tarafından neşredilen mevkuteler, 5680 sayılı Kanunun basın yoluyla işlenen suçlara ve cevap ve düzeltme hakkında taallük eden hükümleri dışındaki mükellefiyet ve şartlara tâbi değildir.

Bu mevkuteler vasıtasıyla işlenen suçlarda mesuliyet, suç mevzuu olan yazıyı yazan veya resmi yapan kimse ile birlikte bu mevkuteleri doğrudan doğruya idare etmekle vazifeli olan kimseye aittir.

Bu hususta Memurin Muhakamatı hakkındaki Kanun hükümleri cereyan etmez.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
A. Menderes	Başbakan Yardımcısı
	S. Ağaoğlu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	R. Nasuhioğlu
Milli Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı ve
H. Köymen	Devlet Bakanı V.
Dışişleri Bakanı	F. L. Karaosmanoğlu
F. Köprülü	Maliye Bakanı
Millî Eğitim Bakanı	H. Polatkan
T. İleri	Bayındırlık Bakanı
Ekonomi ve Ticaret Bakanı	K. Zeytinioğlu
Muhlis Ete	Sa. ve So. Y. Bakanı
Ç. ve Tekel Bakanı	Dr. E. H. Üstündağ
S. Yırcalı	Tarım Bakanı
	N. Ökmen
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı ve
S. Kurtbek	İşletmeler Bakanı V.
	N. Özsan

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

15 . VII . 1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 15 . VII . 1950 tarih ve 5680 sayılı Basın Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE — Devlet daire ve müesseseleri tarafından neşredilen mevkuteler, 5680 sayılı Kanunun basın yoluyla işlenen suçlara, cevap ve düzeltme hakkına taallük eden hükümleri dışındaki mükellefiyet ve şartlara tâbi değildir.

Bu mevkuteler vasıtasıyla işlenen suçlarda mesuliyet suç mevzuu olan yazıyı yazan veya resmi yapan kimse ile birlikte bu mevkuteleri doğrudan doğruya idare etmekle vazifeli olan kimseye aittir. Mevkutenin üstüne bu kimsenin adı yazılır.

Bu hususta Memurin Muhakamatı hakkındaki Kanun hükümleri cereyan etmez.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.